

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 11, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 005.21:005.591.6

*Г. Л. Ступнікер,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної підготовки та перепідготовки,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпропетровськ,
В. Ю. Божанова,
д. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту, управління проектами і логістики,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпропетровськ*

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*G. L. Stupniker,
PhD, Associate Prof., PhD, Associate Prof. of Department of economic education and retraining,
Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnipropetrovsk
V. Yu. Bozhanova,
PhD, Prof., Department of Management, Project Management and Logistics
Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnipropetrovsk*

STRATEGIC APPROACHES TO INNOVATION DEVELOPMENT OF MODERN ENTERPRISE

В статті визначено основні проблеми формування та реалізації інноваційних стратегій сучасними підприємствами. Наведено показники аналізу і оцінки в системі фінансових та нефінансових характеристик капіталу підприємства. Обґрунтовано стратегічні підходи, що забезпечать довгострокову інвестиційну привабливість підприємствам, що впроваджують інновації на основі власного інтелектуального капіталу.

In the article the key issues of formation and implementation of innovative strategies of modern enterprises are determined. Indices of analysis and evaluation in the system of financial and non-financial characteristics of company's capital are presented. Strategic approaches that will provide long-term investment attractiveness to companies that implement innovations on the basis of their own intellectual capital are substantiated.

Ключові слова: *інновації, стратегічні підходи, інтелектуальний капітал, інноваційна стратегія.*

Key words: *innovation, strategic approaches, intellectual capital, innovation strategy.*

Актуальність проблеми. Ефективність функціонування вітчизняних підприємств в нових економічних умовах, а також й економіки України в цілому, багато в чому визначається рівнем інвестиційної й інноваційної активності підприємницьких структур і окремих суб'єктів підприємницької діяльності. Розвиток сучасних вітчизняних та закордонних підприємств відбувається у відповідності з новим етапом еволюції світової економіки, що характеризується переходом до постіндустріального суспільства. Його головна особливість полягає у тому, що основою для формування конкурентних переваг підприємства є підвищення рівня його інноваційності.

Головною проблемою, за якої зіштовхуються підприємства України сьогодні це нестабільність, динамічність і складність економічної ситуації в країні. Багато підприємств просто відмовилися від якого-небудь довгострокового планування своєї діяльності й вирішують проблеми в міру їхньої появи, пояснюючи це неможливістю їхнього прогнозування й попередження. Стратегічне управління підприємством дозволяє так само вирішити проблему, пов'язану з тим, що при відсутності певних чітких сформульованих загальних довгострокових цілей підприємства, що характерно для традиційного управління, кожний функціональний підрозділ може переслідувати взаємосуперечні мети в короткостроковому періоді, які в результаті ведуть до нестабільності й зменшення економічної ефективності діяльності. У свою чергу стратегічне управління ґрунтується на встановленні довгострокових загальних цілей діяльності підприємства, відповідно до яких розробляються мети всіх функціональних підрозділів підприємства в короткостроковому й довгостроковому періоді, які є взаємопогоджуваними й підтримуючі загальні цілі підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень. Доцільність впровадження інноваційних стратегій розвитку на сучасних підприємствах доведена розробками провідних вітчизняних та закордонних провідних фахівців. Серед основних можна відзначити: Аакер Д., Іванілов О.С., Каптуревський Ю.Н., Млодецкий В.Р., Панков В., Тянь Р.Б., Ткаченко В.А., [1, 2, 6, 9]. Багато фахівців в своїх наукових працях намагаються вирішити проблеми, що відображають різні аспекти оцінки інтелектуального капіталу підприємства, як складової загальної вартості підприємства. Серед таких можна відзначити наукові праці наступних фахівців: Єршова Є.Г., Запасна Л.С., Бабенко В.А., Омелян-Скирта Н.Г., Козирев А.Н. [4, 5, 8, 10, 12]. Ці ж самі автори розробляють методичні щодо підвищення оцінки інтелектуального капіталу підприємств. Але не достатньо уваги приділяється встановленню зв'язків між інноваційними стратегіями та параметром інвестиційної привабливості підприємств, як кінцевого результату, що формує довгострокові перспективи успішного розвитку підприємств на ринку. Головним моментом цього наукового вирішення проблеми може стати використання інтелектуального капіталу підприємств для формування інноваційної стратегії. Виходячи з цього, сформульована наступна ціль цієї наукової роботи.

Ціль роботи – розробити стратегічні підходи щодо формування інноваційної стратегії розвитку сучасних підприємств з використанням інтелектуального капіталу, що забезпечить підприємству інвестиційну привабливість в перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування сучасних економічних систем відбувається під суттєвим впливом кризових явищ, яким притаманні мінливість та нестабільність. Змінюється й сама ідеологія економічних процесів з точки зору переорієнтації ключових аспектів господарювання у нематеріальну сферу. Однак головною метою будь-якого суб'єкта господарювання в процесі його розвитку є забезпечення конкурентних переваг й впровадження заходів щодо їх підвищення.

Одним з основних принципів, що забезпечують стійкий розвиток, є стратегічне управління компаній. В умовах твердої конкурентної боротьби й швидко мінливої ситуації на ринку компанія повинна не тільки зосереджувати увагу на внутрішньому стані справ, але й виробляти довгострокову стратегію, що дозволяла б устигати за змінами, що відбуваються в її оточенні. Тому різко зростає значення впровадження стратегічного управління на підприємстві, що включає в себе постійний стратегічний аналіз внутрішнього й зовнішнього середовища підприємства й відбиття його в стратегії економічного розвитку підприємства.

Сучасна інвестиційна політика все найчастіше спрямовується на фінансування проектів, що мають мінімальні строки здійснення й здатних у мінімальний термін принести максимальний прибуток. Виходячи із цих умов, можна стверджувати, що сьогодні пріоритетними є інноваційні проекти, які при відносно невеликих інвестиціях здатні створити конкурентоспроможну продукцію на внутрішньому й зовнішньому ринку.

Запорукою розв'язання проблем активізації інноваційної діяльності підприємства повинні стати науково обґрунтовані й розроблені питання стосовно спроможності суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності та наявності в них критеріїв інноваційності (табл.1).

Таблиця 1.
Комплекс параметрів інноваційності підприємства

№ з/п	Вид параметра	Показник	Норматив
1.	Наукомісткість виробництва	- чисельність науково-технічних кадрів у загальній кількості зайнятих;	> 15%
		- річний приріст витрат на НДДКР;	→max
		- обсяг витрат на оплату праці, послуг суб'єктів інноваційної інфраструктури щодо маркетингу, реклами, підготовки кадрів;	> 5% обсягу продукції
		- частка прибутку, спрямована на НДДКР.	> 5%
2.	Якість і конкурентоспроможність продукції	- якість продукту; - чисельність каналів постачання і збуту продукції; - частка ринку.	} →max
3.	Техніко-економічний рівень продукції	- відповідність товарів національним і світовим стандартам;	} →max
		- фондоозброєність праці;	→max
		- середній життєвий цикл інновацій;	→max
		- наявність у складі продукції нових товарів, що не випускаються іншими підприємствами.	< 3 років
4.	Оновлення продукції (технології)	- частка нової продукції в загальному обсязі виробництва;	> 10%
		- частка науково-технічних витрат у собівартості;	> 30%
		- наявність технологічних інновацій (інноваційних процесів);	→max
		- співвідношення інновацій-продуктів та інновацій-процесів.	> 2:1
5.	Експортоспроможність продукції	- питома вага товару, що продається на експорт; - обсяги та сегментація зарубіжних ринків	} →max

На основі наведеної системи показників можна оцінити рівень інноваційності підприємства у відповідності з тим, наскільки його параметри відповідають технологічно-ринковим критеріям, які є ключовими при визначенні конкурентоспроможності продукції. Нормативи вказаних параметрів встановлюються згідно зі стандартами, прийнятими в практиці господарювання провідних закордонних підприємств.

Інновації традиційно розглядаються як один з основних факторів підтримки високих темпів економічного розвитку в умовах ринкової економіки. Тому, узагальнюючі дослідження процесу становлення інноваційної моделі економіки України, фундаментальними причинами уповільнення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств варто визначити крайню обмеженість бюджетних можливостей та інвестиційну непривабливість української економіки з точки зору припливу в її наукоємні сегменти вітчизняних та іноземних інвестицій. Крім того, формальна орієнтація на інноваційну модель розвитку практично не дає можливості вирішувати поточні, а тим більше перспективні соціально-економічні завдання переходу до інноваційної економіки. Але, незважаючи на означені проблеми, інноваційна компонента залишається найбільш вагомим засобом підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та важливим фактором забезпечення зростання економіки України в цілому.

Крім того, варто надати об'єктивне обґрунтування пріоритетного розвитку підприємств, в яких продуктивність праці вища за нормативну по галузі. З наукової точки зору це пояснюється дією ринкового механізму, за рахунок якого перерозподіляється частина доданої вартості, що викликає підвищення норми прибутку на підприємстві та забезпечує зростання рівня його інноваційності. Проявом вторинного ефекту, який підвищує капіталізацію підприємства, є використання висококваліфікованого персоналу і передових технологій, яке в цілому забезпечує одержання інтелектуальної ренти. Наявність такої ренти у промислових підприємств, вважає професор Л.Федулова, свідчить про їх високоефективну господарську діяльність [13].

На основі проведеного порівняльного аналізу тенденцій розвитку успішних закордонних компаній та потенціальних можливостей вітчизняних підприємств, В.Панковим були визначені певні характерні ознаки інноваційних трансформувачів у розвитку промислового акціонерного товариства [9]. До них належать:

- створення високоякісної продукції для її використання як на внутрішньому, так і на світовому індустріальному ринку;
- зростання гнучкості й адаптивності підприємства до динамічних змін зовнішнього середовища і кон'юнктури ринку;
- високий рівень ділової репутації та кваліфікації персоналу.

Досягнення даних критеріїв вирішальною мірою визначається, на нашу думку, ступенем управлінського впливу, що має інноваційне спрямування, на складові інтелектуального капіталу.

На основі узагальнення існуючих позицій до трактування сутності категорії "капітал" і вивчення його основних рис визнається, що фінансовий чи матеріальний капітал визнається найвагомішим чинником, що впливає на ринкову вартість підприємства [5]. Однак, на нашу думку, саме інтелектуальний капітал (ІК) при використанні в діяльності підприємства слугує базою для формування його конкурентних переваг та нарощування ринкової вартості.

Головним джерелом будь-якого науково-технічного, економічного та іншого прогресу є інтелект, його капіталізація, а також реалізація нематеріальних активів. Україна має великий інтелектуальний капітал у багатьох сферах економіки. В попередній науковій роботі визначено, що інтелектуальний капітал – це величина капіталізованого наднормативного прибутку, що отримує підприємство в процесі виробничо-господарської діяльності за рахунок наявності у нього конкурентних переваг, обумовлених людською, технологічною та ринковою складовими цього капіталу [4]. Завдання з оцінки впливу інтелектуальних ресурсів на ефективність і результативність діяльності підприємства приводить до необхідності розробки методів вимірювання кожної складової інтелектуального капіталу. Методи оцінки та аналізу ІК розробляються з метою поглиблення розуміння сутності всіх видів інтелектуальних активів, а також для створення логічної теорії, що пояснює, як такі активи слід ідентифікувати і вимірювати, щоб адекватно оцінювати можливості підприємства по забезпеченню стабільно зростаючого прибутку.

Дослідження структури ІК дозволило здійснити висновок, що величину технологічного капіталу складають нематеріальні активи (НМА), ідентифіковані в балансі. Ринковий капітал (РК) пропонується вимірювати на основі величини його управлінського гудвілу, який, на відміну від бухгалтерського, утворюється не в момент продажу компанії, а в процесі реалізації конкурентноздатної продукції підприємства. Величина людського капіталу (ЛІК) встановлена як різниця між загальною величиною ІК та його технологічною й ринковою складовими.

Вартісна оцінка інтелектуального капіталу ускладнюється тим, що за економічною сутністю він не належить до традиційних активів підприємства. Питання його ідентифікації та обліку є практично новим для вітчизняної економічної науки, оскільки більшість з інтелектуальних ресурсів не входять до складу облікових активів організації і, отже, не є об'єктами бухгалтерського обліку.

Сутність основних принципів вартісної оцінки дозволяє визначити здебільшого вартість фізичного капіталу – матеріальних та фінансових ресурсів, якими володіє підприємство на правах власності або користується на умовах платності та повернення. Разом з тим, основою інтелектуального капіталу є інтелектуальні ресурси, наявність яких у складі загального капіталу свідчить про необхідність його структуризації на фінансову та інтелектуальну складові. Подібні міркування вимагають перегляду як теоретичних основ класичних постулатів економічної науки, так і прикладних методик.

Дане завдання може бути вирішене тільки системно, комплексно, шляхом поєднання прикладних економічних наук – економічного аналізу, оцінки, бухгалтерського обліку, менеджменту – з економічною теорією. Тому основним стратегічним методом дослідження проблем вартісної оцінки інтелектуальних ресурсів підприємства повинен бути системний підхід. Комплексне застосування концепції ІК в оцінному процесі, економічній діагностиці, бухгалтерському обліку та стратегічному управлінні означає детальну класифікацію і ранжування складових інтелектуального капіталу. Очевидно, що використання концепції ІК вимагає радикального перегляду існуючих методів і підходів управління підприємством й оцінки бізнесу, а також доповнень і коментарів до існуючих облікових правил.

Значна кількість існуючих методик та підходів до визначення вартості ІК, що активно розробляються на сучасному етапі, зорієнтована на переваги використання НМА та інтелектуальної власності (ІВ) у господарському обігу. Але, за думкою російського вченого А.Козирева, необхідно враховувати ряд фундаментальних протиріч, притаманних концепції інтелектуального капіталу [10]. Зокрема, автор вказує на те, що коректність висновків щодо впливу НМА ускладнюється принциповими труднощами, що виникають при бухгалтерському обліку НМА та ІВ як складових ІК та застосуванні оцінних підходів до визначення його вартості, які ґрунтуються на сталих математичних законах.

Теорія чинників виробництва найбільш близька до принципів, що використовуються в оцінці вартості підприємства. При цьому вона краще за інші на прикладному рівні враховує той прояв вартості, який відображає зростаючий вплив інтелектуальних ресурсів на ефективність виробничо-господарської діяльності. Використання інтелектуальних ресурсів забезпечує зростання доходу, що характеризує їх як чинник виробництва, який здійснює свій внесок у процес створення доданої вартості разом з іншими («класичними») чинниками виробництва. Саме тому всі складові інтелектуального капіталу можуть бути розглянуті як чинники, від яких у тому чи іншому ступені залежить формування доданої вартості, що створюється на підприємстві.

На думку М.Федотової, найбільша ефективність діяльності підприємства досягається при об'єктивно обумовленій пропорційності чинників виробництва.

Тому, оцінюючи капітал підприємства, необхідно враховувати принцип збалансованості або пропорційності, згідно з яким максимальний дохід від виробничо-господарської діяльності підприємства можна отримати при дотриманні оптимальних величин чинників виробництва, їх взаємозв'язку [6].

Таким чином, для процесу виробництва необхідні дві основних компоненти – фізичний капітал (основні засоби і оборотні кошти) та інтелектуальний капітал (праця – людський капітал, нематеріальні активи – технологічний капітал, підприємницькі здібності, інформація – ринковий капітал). Тобто частина традиційних складових виробничих факторів доповнюється новими, об'єктивне виникнення яких зумовлене особливістю тих процесів, що відбуваються на сучасному етапі економічного розвитку.

Подібна позиція притаманна науковим розробкам й інших фахівців, що займаються дослідженням впливу інтелектуальної діяльності на капіталізацію акціонерних компаній. Так, визначається, що «інновації сприяють перетворенню продуктів інтелектуальної діяльності на нематеріальні активи надзвичайно високої вартості (з подальшою її концентрацією в акціонерному й фінансовому капіталі)» [4].

Більш того, з метою нарощення темпів зростання віддачі капіталу, що є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності виробничо-комерційної структури в контексті підтримки її конкурентоспроможності, підприємству важливо досягти випереджального росту темпів зростання виручки від реалізації продукції над темпами зростання нематеріальних активів.

Оскільки інтелектуальний капітал приймає участь у кругообігу сукупного капіталу та формуванні його грошової форми, він відособлюється в самостійний об'єкт економічних і управлінських відносин та має відповідні ознаки капіталу. Таким чином, фізичний капітал підприємства спрямований на забезпечення функціонування фінансово-виробничих аспектів діяльності підприємства, а інтелектуальний капітал сприяє підвищенню ефективності таких сфер функціонування як персонал, ринок, інновації.

В таблиці 2 наведено набір показників, за допомогою яких оцінюються й аналізуються різні сфери функціонування обох видів капіталу.

Таблиця 2.
Ключові показники аналізу і оцінки в системі фінансових та нефінансових характеристик капіталу

Вид капіталу	Сфера функціонування капіталу	Показник
Фізичний капітал	Фінанси	– власний/залучений капітал – прибуток – рентабельність – витрати
	Виробництво	– адміністративні і представницькі витрати – середній час прийняття рішень – витрати за помилковими рішеннями – періодичність постачань
Інтелектуальний капітал	Персонал	– кількість працівників – продуктивність праці – рентабельність праці – потреба в нових співробітниках
	Ринок	– частка ринку – витрати на маркетинг і бенчмаркінг – кількість реклаमाцій, утрачених клієнтів – середній час між первинним контактом з покупцем і укладанням угоди
	Інновації	– обсяг вкладень в освоєння нових ринків – тривалість інноваційних проектів – питома вага нових товарів в асортименті продукції – витрати на підвищення кваліфікації та підготовку кадрів

Застосування вказаних показників у процесі оцінки результатів економічної діяльності підприємства дозволить управлінському апарату провести комплексний аналіз використання фізичного та інтелектуального капіталу. Використання фінансових показників, які відображають результативність діяльності підприємства, саме в комплексному застосуванні з нефінансовими вимірниками сприятиме проведенню всебічної діагностики виробничо-господарської діяльності підприємства.

Інвестиційний проект є засобом управління перспективним розвитком підприємства. Управління інвестуванням інноваційних проектів передбачає ряд рівнів: рівень держави; рівень регіону або галузі; рівень окремого підприємства. Управління на рівні держави здійснюється методами державного регулювання й стимулювання. Управління на регіональному рівні здійснюється методами регіонального регулювання й відображає специфічні регіональні інтереси й особливості. Управління інвестиціями в інноваційних проектах на рівні підприємств передбачає пошук інвестиційних ресурсів для реалізації існуючих ринкових можливостей інноваційного розвитку. Дане підприємство, розробляючи стратегію інвестування у власний розвиток, з ряду альтернатив повинне вибрати ті варіанти, інвестування в які буде попадати під дію стимулюючих методів державного й регіонального регулювання. Ладу, таким чином, стратегію інвестування інновацій, можна забезпечити мобілізацію необхідних для розвитку обсягів інвестиційних ресурсів.

При розгляді інноваційних проектів для інвестора важливо знати, що продукція, що є результатом проекту, протягом усього життєвого циклу буде мати попит, достатній для призначення ціни, яка б забезпечила б покриття видатків на експлуатацію й обслуговування проекту, задовільну окупність капітальних вкладень.

Високий ступінь невизначеності й викликаний нею ризик інноваційної діяльності, у нових економічних умовах на Україні, обумовлюють необхідність удосконалення методів прийняття управлінських рішень щодо вибору варіантів розвитку на базі інновацій. Ці інновації, насамперед, сприяють накопиченню позитивних еволюційних якостей організацій, які реалізують інвестиційні проекти, підвищують обґрунтованість прийнятих розв'язків, дозволяють планувати й проводити комплекс заходів, спрямованих на запобігання, зниження або компенсацію ризику, який, у свою чергу, викликаний несприятливим впливом зовнішнього середовища різних етапів і стадій реалізації інвестиційних проектів. Такі стратегічні підходи забезпечать довгострокову інвестиційну привабливість підприємствам, що впроваджують інновації на основі власного інтелектуального капіталу.

Висновки. Отримання різного роду технологічних і організаційних переваг над конкурентами є основною функцією інтелектуального капіталу, реалізація якої сприятиме зміцненню конкурентного статусу підприємств у сучасних економічних умовах. Для цього, насамперед, необхідно мати чітке визначення інтелектуального капіталу, досліджувати його структуру, вдосконалювати методи його вимірювання та оцінки.

Отже, включення інтелектуального капіталу до складу факторів виробництва поряд з фізичним капіталом, землею і працею породжує проблему його оцінки, обліку та переносу вартості інтелектуальних ресурсів на вартість виробленої продукції. Вартісна оцінка та облік інтелектуального капіталу організації необхідна для управління ним як одним з ресурсів виробництва з метою прийняття управлінських рішень про ефективність застосування інтелектуальні ресурси та активізації процесів залучення інновацій у виробничо-господарську діяльність підприємств. Саме ці стратегічні підходи забезпечать довгострокову інвестиційну привабливість підприємствам, що впроваджують інновації на основі власного інтелектуального капіталу.

Література.

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Пер. с англ. Под ред Ю. Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.
2. Аспекти управления инновациями проектно-ориентированных организаций. Монография / [Млодецкий В.Р., Тянь Р.Б., Ткаченко В.А. и др.]. – Днепропетровск: ИП «Монолит», 2012. – 242 с.
3. Божанова В.Ю. Підвищення інвестиційної привабливості житлового будівництва: теорія, методологія, практика / В.Ю. Божанова // - Київ: ДКС Центр, 2011. - 274 с.
4. Єршова Є.Г. Нематеріальні активи промислових підприємств України // Фінанси України, 2010. – №11. – С. 104 - 112.
5. Запасна Л.С. Застосування ринкової вартості в управлінні розвитком машинобудівного підприємства. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Луганськ. – 2009. – 28 с.
6. Іванілов О.С. Формування стратегії підприємства на основі пріоритетів розвитку / О.С. Іванілов // Монографія. – Харків: Видавництво «НТМТ», 2009. – 120с.
7. Инвестиционная привлекательность и стоимость недвижимости [Электронный ресурс] / А. Назаренко // Commercial Real Estate. - 2006. - №4 (сентябрь). - Режим доступа к журн.: <http://www.kanzas.ua/go/ru/article--ResourceID--25463--category--estimation--page.html>
8. Основы интеллектуальной собственности / В.А. Бабенко, Н.Г. Омелян-Скирта. – Дніпропетровськ: Видавництво ПДАБА, 2011. – 140 с.
9. Панков В. Інноваційний менеджмент великого акціонерного товариства / В. Панков // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 4-11.
10. Проблемы оценки интеллектуальной собственности [Электронный ресурс] / А.Н. Козирев // Он-лайн библиотека оценщиков LABRATE.RU. – 23.04.2007. - Режим доступа: http://www.labrate.ru/kozyrev/kozyrev_article_ip-valuation_problems-2008.htm
11. Ступнікер Г.Л. Порівняльна характеристика фінансового та інтелектуального капіталу підприємства / Економічний простір: Збірник наукових праць. – №53. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – С. 274 - 279.
12. Федотова М.А. Рыночная стоимость собственного капитала предприятия (Вопросы теории и методологии) : дисс. ... доктора экон. наук : 08. 00.01 / Федотова Марина Алексеевна – М., 1995. – 292 с.
13. Федулова Л. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України / Л. Федулова // Економіка України. – 2008. – № 7. – С. 24 – 36.

References.

1. Aaker, D.A. (2002), *Strategicheskoe rynochnoe upravlenie* [Strategic management of market], Piter, St. Petersburg, Russia.
2. Mlodetskiy, V.R. Tyan, R.B. and Tkachenko V.A. (2012), *Aspects innovation project management-oriented organizations*, PP "Monolit", Dnepropetrovsk, Ukraine.
3. Bozhanova, V.Yu. (2011), *Pidvischennya investitsiynoi privablivosti zhilovogo budivnitsva: teoriya, metodologiya, practice* [Increase of Investment attractiveness of housing construction: theory, methodology, practice], DKS Centr, Kyiv, Ukraine.
4. Yershova, Ye.G. (2010), "Intangible assets of industrial enterprises in Ukraine", *Finansy Ukainy*, vol. 11. – pp. 104 – 112.
5. Zapasna, L.S. (2009), "The use of market value in the management of the development of machine-building enterprise", Ph.D. Thesis, Global economy, East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl of Lugansk., Lugansk, Ukraine.
6. Ivanilov, O.S. (2009), *Formuvannya strategii pidpriemstva on osnovi prioritetiv rozvitku*, [Formation of business strategy based on development priorities], Kharkiv, Ukraine.
7. Commercial Real Estate (2006), "Investment attractiveness and value of the property", available at: <http://www.kansas.ua/go/ru/article--ResourceID--25463--category--estimation--page.html> (Accessed April 2006).
8. Babenko, V.A. and Omelyan-skyrta N.G. (2011), *Osnovy intelektualnoi vlasnosti* [Fundamentals of intellectual property], PDABA, Dnepropetrovsk, Ukraine.
9. Pankov, V. (2003), "Innovative management of large company", "Economy of Ukraine", vol. 12. – pp. 4 – 11.
10. On-line library of Appraisers LABRATE.RU (2007), "Problems of evaluation of intellectual property", available at: http://www.labrate.ru/kozyrev/kozyrev_article_ip-valuation_problems-2008.htm (Accessed 23.04.2007).
11. Stupniker, G.L. (2011), "Comparison of financial and intellectual capital of the company", "Economic space", vol. 53. – pp. 274 – 279.
12. Fedotova, M.A. (1995), "The market value of net worth (theory and methodology)", Abstract of Ph.D. dissertation, Global economy, Moskva, Russia.
13. Fedulova, L. (2008), "Innovatsiyno-tehnologichnogo rozvitku promislavosti Ukrainy", "Ekonomika of Ukraine", vol. 7. - pp.– 24 – 36.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"